

CCE PF REVISED

ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 003
KARNATAKA SECONDARY EDUCATION EXAMINATION BOARD, MALLESWARAM,
BANGALORE – 560 003

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ, ಮಾರ್ಚ್ / ಏಪ್ರಿಲ್, 2018
S.S.L.C. EXAMINATION, MARCH / APRIL, 2018

ಮಾದರಿ ಉತ್ತರಗಳು MODEL ANSWERS

ದಿನಾಂಕ : 04. 04. 2018]

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **67-S**

Date : 04. 04. 2018]

CODE No. : **67-S**

ವಿಷಯ : ತೃತೀಯ ಭಾಷೆ — ಸಂಸ್ಕೃತ
Subject : Third Language — SANSKRIT

तृतीय भाषा — संस्कृतम्

(ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ / New Syllabus)

(ಖಾಸಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / Private Fresh)

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 100

[Max. Marks : 100

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನ
	भाग: - "A" (गद्यम्-पद्यम्-पूरकपाठा:)	
I.	एकवाक्येन उत्तरं लिखत —	14 × 1 = 14
1.	विवेकानन्दस्य शिष्यः कः ? उत्तरम् : विवेकानन्दस्य शिष्यः अखण्डानन्दः ।	1
2.	विश्वसंस्कृत पुस्तकमेलायां बहुजनाकृष्टं स्थानं किम् ? उत्तरम् : बहुजनाकृष्टं स्थानं संस्कृतग्रामः आसीत् ।	1
3.	मेलुकोटे कस्मिन् मण्डले अस्ति ? उत्तरम् : मेलुकोटे मण्डयमण्डले अस्ति ।	1

PF - 5010

[Turn over

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
4.	पठनार्थं का आवश्यकी ? उत्तरम् : पठनार्थम् एकाग्रता आवश्यकी ।	1
5.	लोकपाली कः भवति ? उत्तरम् : लोकपाली महाबलः (शिवः) भवति ।	1
6.	केन सदृशं पवित्रं नास्ति ? उत्तरम् : ज्ञानेन सदृशं पवित्रं नास्ति ।	1
7.	ग्रन्थपालः कां दृष्ट्वा आश्चर्यचकितः जातः ? उत्तरम् : ग्रन्थपालः विवेकानन्दस्य मेधावितां दृष्ट्वा आश्चर्यचकितः जातः ।	1
8.	कः इन्दुः क्षीरनिधाविव प्रसूतः ? उत्तरम् : राजा दिलीपः इन्दुः क्षीरनिधाविव प्रसूतः ।	1
9.	अस्माकं का एका एव ? उत्तरम् : अस्माकं संस्कृतिः (परम्परा) एका एव ।	1
10.	के शैशवे अभ्यस्तविद्याः आसन् ? उत्तरम् : रघुवंशीयाः राजानः शैशवे अभ्यस्तविद्याः आसन् ।	1
11.	सर्वदा अस्माकं वदने का वसेत् ? उत्तरम् : सर्वदा अस्माकं वदने शारदा वसेत् ।	1
12.	तद्धितप्रत्ययाः केभ्यः प्रयुज्यन्ते ? उत्तरम् : तद्धितप्रत्ययाः प्रातिपदिकेभ्यः प्रयुज्यन्ते ।	1
13.	अनुष्टुभि प्रतिपादं कति अक्षराणि भवन्ति ? उत्तरम् : अनुष्टुभि प्रतिपादम् अष्टौ अक्षराणि भवन्ति ।	1
14.	अलङ्कारः नाम कः ? उत्तरम् : येन काव्यस्य सौन्दर्यम् अभिवर्धते सः अलङ्कारः ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्	
II.	रिक्तस्थानानि पूरयत —	$3 \times 1 = 3$	
15.	..... युगादारभ्य अत्र पूजा प्रचलति । उत्तरम् : कृत	1	
16.	आदत्ते हि रसं ..... । उत्तरम् : रविः	1	
17.	भाषा भिन्ना ..... भिन्नः । उत्तरम् : वेषो	1	
III.	संयोज्य लिखत —	$4 \times 1 = 4$	
	अ	आ	
	18. अङ्गराजः	a) रावणः	
	19. दशकण्ठः	b) दक्षिणामूर्तिः	
	20. अशनम्	c) कर्णः	
	21. गुरुः	d) आहारः	
		e) जानकी	
		f) सूर्यः ।	
	उत्तरम् :		
18.	अङ्गराजः	c) कर्णः	1
19.	दशकण्ठः	a) रावणः	1
20.	अशनम्	d) आहारः	1
21.	गुरुः	b) दक्षिणामूर्तिः	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
IV.	द्वि-त्रैः वाक्यैः संस्कृतभाषया उत्तरं लिखत —	3 × 2 = 6
22.	कीदृशः महाबलः वः पातु ? उत्तरम् : शरणागतानां कामितार्थप्रदः, चन्द्रशेखरः, कपालधरः - लोकरक्षकः च महाबलः अस्ति । तादृशः शिवः वः सदा पातु ।	2
23.	रघुवंशीयाः राजानः कथम् आसन् ? उत्तरम् : रघुवंशीयाः राजानः बाल्ये अधीतविद्याः, यौवने-गृहस्थाश्रमिणः भूत्वा, धर्मनिरताः, वार्धक्ये ऋषितुल्य-जीवनं कुर्वन्तः जीवनान्ते योगमार्गेण भौतिकदेहं-त्यजन्ति स्म ।	2
24.	कर्मणः विषये भगवतः अभिप्रायः कः ? अथवा कति विधाः जनाः देवं भजन्ते ? ते च के ? उत्तरम् : मानवानाम् अधिकारः केवलं कर्मणि एव, फलेषु न कदाचिदपि भवति । मानवः कर्मणः फलस्य स्वामी, कर्मणः कारणं वा नास्ति । किन्तु अकर्मणि आसक्तिः न भवतु । इति अभिप्रायः । अथवा चतुर्विधाः पुण्यशालिनः मानवाः देवं भजन्ते । ते च दुःखी, ज्ञानाभिलाषी, ऐहिकभोगापेक्षी, पण्डितः इति ।	2

ಪ್ರಶ್ನ ಸಂಖ್ಯಾ	ಉತ್ತರಾಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನಮ್
V.	ಶಲೋಕತಾತ್ಪರ್ಯ ಕನ್ನಡಭಾಷಯಾ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಯಾ ವಾ ಲಿಖತ —	2 × 2 = 4
25.	<p>ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ । ಮಾ ಕರ್ಮಫಲಹೇತುರ್ಭೂಃ ಮಾ ತೇ ಸಂಘೋಽಸ್ತ್ವಕರ್ಮಣಿ ॥</p> <p>ಉತ್ತರಮ್ :</p> <p>ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು “ಜೀವನಯೋಗಃ” ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ! ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರ. ಫಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಡ. ಹಾಗೂ ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಬೇಡ. ಆದರೆ ಅಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಗಬೇಡ. ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಇರಬೇಡ.</p>	2
26.	<p>ಭಾಷಾ ಭಿನ್ನಾ ವೇಷೋ ಭಿನ್ನಃ ನೀತಿಭಿನ್ನಾ ನಿಯಮೋ ಭಿನ್ನಃ । ಭಿನ್ನಾ ಜಾತಿಃ ಭಿನ್ನಾಽಽ ಕುಲಮ್ ಭಿನ್ನಾವೇವ ಹಿ ಮತಧರ್ಮೋ ॥</p> <p>ಅಥವಾ</p> <p>ಹಿಮಾಲಯೋ ನಃ ಪೂಜ್ಯಃ ಶೈಲಃ ಪೂಜ್ಯನದೀ ಸಾ ಗಂಧಾಮ್ಬಾ । ಸಾಹಿತ್ಯಂ ನಃ ಸಂಘೀತಮಪಿ ಭಾಷಾ ಭೇದೇಽಪ್ಯೇಕಮಿಹ ॥</p> <p>ಉತ್ತರಮ್ :</p> <p>ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು “ಸನಾತನೀ ನೋ ಬಧ್ನಾತಿ” ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಭಾಷೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ನೀತಿನಿಯಮಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಜನರ ಜಾತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಕುಲವು ಕೂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಮತಧರ್ಮಗಳು ಕೂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಎಲ್ಲರ ಭಾವ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.</p> <p>ಅಥವಾ</p> <p>ಹಿಮಾಲಯವು ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪರ್ವತ. ಗಂಧಾನದಿ ಕೂಡ — ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪವಿತ್ರ ನದಿ. ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳು ಭಾಷೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಭಾವ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.</p>	2

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
VI. 27.	संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत — ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತವೆ. उत्तरम् : पक्षिणः नीडे वसन्ति । ते आकाशे डयन्ते । कर्नाटकभाषया अनुवादं कुरुत — ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಪುತ್ರ: ಗಣೇಶ: । ಕಾರ್ಯಾರಂಭೆ ಸರ್ವೆ ಗಣೇಶಂ ಪೂಜಯಂತಿ । उत्तरम् : ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಪುತ್ರನು ಗಣೇಶ. ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಣೇಶನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.	2 1 + 1 2
VII. 29.	कवे: देश-काल-ग्रन्थानां विषये लिखत — “भोजराजः” अथवा “कालिदासः” । उत्तरम् : कवि: : भोजराजः देश: : मालवदेशः काल: : एकादशशतकम् ग्रन्था: : चम्पूरामायणम्, चाणक्यनीतिः, तत्त्वप्रकाशः इत्यादि । अथवा कवि: : कालिदासः देश: : जन्मस्थानं काश्मीरः । वासस्थानम् उज्जयिनी । काल: : क्रिस्ताब्दः प्रथमं, चतुर्थं, पञ्चमं वा शतकम् । कृतय: : महाकाव्यद्वयम् — 1. रघुवंशम् 2. कुमारसम्भवम् । खण्डकाव्यद्वयम् — 1. ऋतुसंहारः 2. मेघदूतम् । नाटकत्रयम् — 1. अभिज्ञानशाकुन्तलम् 2. मालविकाग्निमित्रम् 3. विक्रमोर्वशीयम् ।	3 1 1 1 1 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
VIII.	यथानिर्देशम् उत्तरं लिखत —	3 × 3 = 9
30.	“भवान् कर्णाय साधुवादं यच्छति” कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ? उत्तरम् : कः पाठः — “मिथ्याभिमानः” इति पाठः । कः अवदत् — अर्जुनः अवदत् । कम् अवदत् — कृष्णम् अवदत् ।	1 1 1
31.	“सागर इव तिष्ठतु ते यशः” कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ? उत्तरम् : कः पाठः — “दाने सर्वं प्रतिष्ठितम्” इति पाठः । कः अवदत् — “इन्द्रः” अवदत् । कम् अवदत् — कर्णम् अवदत् ।	1 1 1
32.	“मया एतानि सर्वाणि पुस्तकानि पठितानि” कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ? उत्तरम् : कः पाठः — “एकाग्रता” इति पाठः । कः अवदत् — विवेकानन्दः अवदत् । कम् अवदत् — ग्रन्थपालकम् अवदत् ।	1 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
IX.	कर्णाटकभाषया, आङ्ग्लभाषया, संस्कृतभाषया वा उत्तरं लिखत –	4 × 3 = 12
33.	संस्कृत ग्रामस्य वैशिष्ट्यं वर्णयत । उत्तरम् : “अपूर्वमेला” पाठದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 2011 ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ‘ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಸ್ತಕಮೇಳ’ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿದ್ದವು. ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಾಮ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವರೂಪ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾತಾವರಣ. ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಹಾಡುಗಳು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.	3
34.	मेलुकोटे क्षेत्रम् अधिकृत्य लिखत । उत्तरम् : ಮೇಲುಕೋಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇರುವ ಸ್ಥಳ. ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣ. ಮೇಲುಕೋಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇರುವ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳು. ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ದೇವಾಲಯಗಳು. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳಗಳು. ಸ್ಥಳದ ಮಹಿಮೆ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.	3
35.	विक्रमवेतालयोः कथां सङ्गृह्य लिखत । अथवा भारतस्य आदर्शनारी “उभयभारती” इति विषयं सङ्गृह्य लिखत । उत्तरम् : ವಿಕ್ರಮನು ಬೇತಾಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬೇತಾಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮಧ್ವಜನೆಂಬ ರಾಜನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮೂವರು ರಾಣಿಯರು. ವಸಂತೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯರೊಡನೆ ರಾಜನ ವಿಹಾರ. ರಾಣಿಯರು ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಾಯಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಅವರ ಉಪಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳು. ಪುನಃ ಬೇತಾಳನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ರಾಜನ ಉತ್ತರ ರಾಜನ ಮೌನಭಂಗ. ಪುನಃ ಬೇತಾಳ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುವವರೆಗಿನ ಕಥೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. अथवा	3

ಪ್ರಶ್ನ ಸಂಖ್ಯಾ	ಉತ್ತರಾಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನಮ್
	<p>ಭಾರತದ ಆದರ್ಶನಾರಿ 'ಉಭಯ ಭಾರತಿ'ಯ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರ. ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಾಪಂಡಿತರು ಮಂಡನ ಮಿಶ್ರರು. ಅವರ ಪತ್ನಿ ಉಭಯ ಭಾರತಿ. ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಆಗಮನ. ಉಭಯರಲ್ಲಿ ವಾದ-ವಿವಾದ. ಉಭಯ ಭಾರತಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ. ಮಂಡನ ಮಿಶ್ರರ ಸೋಲು. ಉಭಯ ಭಾರತಿಯಿಂದ ಪುನಃ ಪಂಥಾಹ್ವಾನ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಜ್ಞಾನಗಳಿಸಿ ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿದ್ದು. ಮಂಡನ ಮಿಶ್ರರ ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ. ಉಭಯ ಭಾರತಿಗೆ ನರ್ಮದಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ ಪಟ್ಟ. ಸರಸ್ವತಿಯ ಅವತಾರವಾದ ಅವಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾದಾನ. ಆದರ್ಶನಾರೀ ಉಭಯ ಭಾರತಿ. ಈ ರೀತಿ ಕಥೆಯ ಅಂಶಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.</p>	
36.	<p>इन्द्र कर्णयोः सम्भाषणं सङ्ग्रह्य लिखत ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕರ್ಣನು. ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆ ರಥವನ್ನು ಓಡಿಸುವಂತೆ ಶಲ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ದಾನವನ್ನು ಕೇಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರವೇಶ. ಇಂದ್ರನಿಂದ, ಕರ್ಣನಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ದಾನಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಕರ್ಣನ ಛಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಭಯ. ಕರ್ಣನಿಂದ ಅಭಯಪ್ರದಾನ. ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ಭಾಷೆ. ಇಂದ್ರನ ಸಂತೋಷ. ದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ಣನ ಪ್ರಶಂಸೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಬೇಕು.</p>	3
X.	<p>शलाकद्वयं पूरयत —</p>	2 × 4 = 8
37.	<p>मनसि वचसि .....</p> <p>..... ।</p> <p>.....</p> <p>..... सन्तः कियन्तः ॥</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>मनसि वचसि काये पुण्यपीयूषपूर्णाः</p> <p>त्रिभुवनमुपकारश्रेणिभिः प्रीणयन्तः ।</p> <p>परगुण परमागून् पर्वतीकृत्यु नित्यं</p> <p>निजहृदि विलसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः ॥</p>	1 1 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
38.	<p>शिक्षा क्षयं .... । .... तथैव तिष्ठति ॥</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>कुण्डलीकृत ..... । ..... नमोऽस्तु ते ॥</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>शिक्षा क्षयं गच्छति कालपर्ययात् सुबद्धमूला निपतन्ति पादपाः । जलं जलस्थान गतं च शुष्यति हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति ॥</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>कुण्डलीकृतनागेन्द्र खण्डेन्दुकृत शेखर । पिण्डीकृत महाविघ्न ढुण्ढिराज नमोऽस्तुते ॥</p> <p style="text-align: center;">भागः - B (व्याकरणविभागः)</p>	<p>1 1 1 1 2 2</p>
XI.	समुचितम् उत्तरं लिखत —	12 × 1 = 12
39.	<p>‘सन्तोषः’ अस्य समानार्थकपदम् एवम् अस्ति —</p> <p>उत्तरम् : (A) आनन्दः</p>	1
40.	<p>‘देवः’ इत्यस्य विरुद्धार्थकपदम् इदम् अस्ति —</p> <p>उत्तरम् : (B) दानवः</p>	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
41.	“अपृच्छत्” इत्यत्र एषः लकारः भवति — उत्तरम् : (B) लङ् लकारः	1
42.	“कौन्तेयः” इत्यत्र एतद् वचनं भवति — उत्तरम् : (A) एकवचनम्	1
43.	‘तमोघ्नाय’ इत्यत्र एषा विभक्तिः भवति — उत्तरम् : (A) चतुर्थी विभक्तिः	1
44.	“भगवद्गीता, कृष्णः, अर्जुनः, वाल्मीकिः” अत्र समूहेतरं पदम् इदं भवति — उत्तरम् : (D) वाल्मीकिः	1
45.	“मैत्रेयः + इच्छति” इत्यत्र एषः सन्धिः भवति — उत्तरम् : (B) विसर्गसन्धिः	1
46.	“मुरारिरपि” इत्यत्र विसर्गस्य एषः आदेशः भवति — उत्तरम् : (C) रकारादेशः	1
47.	“अन्यपदार्थप्रधानः” अयं समासः भवति — उत्तरम् : (D) बहुव्रीहिः	1
48.	“पुत्राय जनकः धनं ददाति” इति वाक्ये जनकः इति शब्दः अस्मिन् कारके अस्ति — उत्तरम् : (C) कर्तृकारके	1
49.	“विघ्नानाम् अभावः” इत्यत्र समस्तपदम् एवं भवति — उत्तरम् : (D) निर्विघ्नम्	1
50.	“चतुर्थी विभक्तिः” अस्मिन् कारके अस्ति — उत्तरम् : (C) सम्प्रदानकारके	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
XII.	कृदन्तपदं चित्वा लिखत —	2 × 1 = 2
51.	i) बालकेन पाठः पठितव्यः । ii) देवी विराजमाना अस्ति । उत्तरम् : i) पठितव्यः ii) विराजमाना ।	1 1
52.	चतुर्थपदं लिखत — i) अस्माकम् अयम् — अस्मदीयः :: भवताम् अयम् — ..... । ii) तेन प्रकारेण — तथा :: येन प्रकारेण — ..... । उत्तरम् : i) भवताम् अयम् — भवदीयः । ii) येन प्रकारेण — यथा ।	2 × 1 = 2 1 1
भागः - C (रचनाविभागः)		
XIII.	लक्षणं विलिख्य अलङ्कारस्य नाम लिखत —	2
53.	“मुखारविन्दम्” उत्तरम् : लक्षणम् — “उपमानोपमेययोः अभेदः रूपकम्” अलङ्कारः — रूपकालङ्कारः ।	1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
XIV.	प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दसः नाम लिखत —	2
54.	“निजहृदि विलसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः ।” उत्तरम् : नगणः नगणः मगणः यगणः यगणः UUUU UU - - -U - - U - - निजहृदि विलसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः	1 1
	छन्दः — मालिनी ।	
XV.	पत्रं लिखत —	4
55.	दिनद्वयस्य विरामं सम्प्रार्थ्य कक्षयोपाध्यायं प्रति पत्रं लिखत । अथवा प्रवासार्थं धनं प्रेषयितुं सम्प्रार्थ्य पितरं प्रति पत्रं लिखत । उत्तरम् : सकाशात् सविधे सम्बोधनम् विषयनिरूपणम् दिनाङ्कः, हस्ताङ्कनम् अथवा सम्बोधनम् - दिनाङ्कः विषयः हस्ताङ्कनम् - पत्रसङ्केतः ।	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ 1 2 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
XVI.	प्रबन्धम् लिखत —	5
56.	परिसरसंरक्षणम् ॥ अथवा सङ्गणकयन्त्रम् ॥ उत्तरम् : पीठिका विषयनिरूपणम् उपसंहारः भाषा शुद्धता ।	$\frac{1}{2}$ 2 2 $\frac{1}{2}$
XVII.	गद्यभागं पठित्वा प्रश्नानां उत्तरं लिखत —	4 × 1 = 4
57.	कस्मिंश्चिद् ग्रामे बहुकालपर्यन्तं अनावृष्टिः आसीत् । भूमिः शुष्का जाता । पेयजलस्य अपि अभावः जातः । तदा जनाः दैवज्ञस्य समीपं गत्वा पृष्ठवन्तः । तदा सः त्रीणि वर्षाणि वृष्टिः न भविष्यति इति उक्तवान् । तत् श्रुत्वा ग्रामवासिनः सर्वे जीवनार्थं बहुदूरं गतवन्तः । सः ग्राम एव निर्जनः जातः । i) बहुकालपर्यन्तं कुत्र अनावृष्टिः आसीत् ? ii) कस्य अभावः जातः ? iii) जनाः कस्य समीपं गत्वा पृष्ठवन्तः ? iv) दैवज्ञः कति वर्षाणि वृष्टिः न भविष्यति इति उक्तवान् ?	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	उत्तरम् : i) कस्मिंश्चित् ग्रामे बहुकालपर्यन्तम् अनावृष्टिः आसीत् । ii) पेयजलस्य अभावः जातः । iii) जनाः दैवज्ञस्य समीपं गत्वा पृष्ठवन्तः । iv) दैवज्ञः त्रीणि वर्षाणि वृष्टिः न भविष्यति इति उक्तवान् ।	1 1 1 1